

Maandoverzichten Walvisstrandingen 2013

Auteur G. Keijl

Maandoverzicht januari 2013

Vrijdag, 1 februari 2013

In januari zijn 41 walvisachtigen gemeld, uitsluitend bruinvissen. Het gemiddelde sinds 2005 ligt op 30, maar het januaritotaal van 2012 was extreem, namelijk 61, en dat trekt het gemiddelde flink omhoog. We blijven dus een stijgende lijn zien, een bedenkelijke situatie. Voor de Hollandse en Zeeuwse kust was de wind aanlandig in de periode 1-11 januari en van 26-30 januari, in de tussenliggende periode grotendeels aflagig. Dit komt niet terug in de aantallen, want uit de aanlandige-windperiodes zijn er 15 meldingen, in de aflagige-windperiode 12 (alleen Hollandse en Zeeuwse kust).

In de Delta zijn 8 bruinvissen gevonden, langs de Hollandse kust 14 en op de Wadden 19 (Texel 5, Vlieland 4, Ameland 10). Vooral het hoge aantal van Ameland is opmerkelijk: in de januarimaanden 2005-2012 waren dit er gemiddeld maar 2. Van de 10 waren ten minste 3 exemplaren ernstig beschadigd.

Er zijn in januari drie bruinvissen levend gestrand: 27/1 Petten, 29/1 Vlissingen en 31/1 Texel. Daarnaast waren er weer de - inmiddels gebruikelijke - flink beschadigde bruinvissen, vooral bij Ouddorp, maar ook op de Maasvlakte (vermoedelijk afkomstig van dezelfde bron), bij Wassenaar, op Vlieland en de reeds genoemde op Ameland. Aan de Noord-Hollandse kust spoelden de bekende losse stukken bruinvis aan.

Maandoverzicht februari 2013

Vrijdag, 1 maart 2013

Afgelopen maand, februari 2013, was weer toptijd voor de bruinvismelders: er zijn maar liefst 56 exemplaren gemeld. Dat is wederom dik boven het februarigemiddelde sinds 2005, dat op 36 ligt. Alleen in februari 2009 waren er iets meer strandingen, namelijk 58, maar ook het aantal strandingen in februari 2012 was erg hoog, namelijk 52. Het laagste aantal februaristrandingen vond plaats in 2008, toen slechts 21 walvisachtigen zijn gemeld.

Er zijn alleen bruinvissen gemeld, geen andere soorten, en op vrijwel elke dag een of meer exemplaren. Er was een aaneengesloten periode zonder strandingen op 19 en 20 februari. De wind was de eerste week van de maand (grotendeels) westelijk en daarna vrijwel de hele maand oostelijk, met uitzondering van 15 en 16 februari, toen de wind vrijwel pal west was. De piek op 9/2 (6 bruinvissen) kan dus misschien niet uit de windrichting verklaard worden, maar de piek op 16/2 waarschijnlijk wel.

Uit de Delta zijn deze maand 18 bruinvissen gemeld, langs de Hollandse kust eveneens 18 en op de Wadden 20 (Texel slechts 3, Vlieland 5, Terschelling 1, Ameland 10, Schiermonnikoog 1). Opnieuw valt het hoge aantal van Ameland op, 10 stuks, net als in januari.

Er is deze maand 1 bruinvis levend gestrand: 2 februari Noordwijk. De bekende stroom beschadigde bruinvissen bij Ouddorp zette ook nu weer door met 11 exemplaren; ten minste 1 van de Maasvlakte en 1 bij Renesse horen vrijwel zeker bij hetzelfde contingent. Overigens werden ernstig beschadigde bruinvissen langs vrijwel de hele kust gemeld.

Maandoverzicht maart 2013

Maandag, 1 april 2013

Vorige maand, februari, was een lachertje bij wat de strandvonders in maart voor hun kiezen kregen: tot nu toe zijn 101 bruinvissen gemeld! Daarmee was maart 2013 de 'beste' maand ooit, zelfs 'beter' dan maart 2006, toen er 100 bruinvissen zijn gemeld. Het maartgemiddelde sinds 2005 ligt op 54. Het is misschien des te opmerkelijker omdat het grootste deel van de maand een straffe noordooster waaide. Misschien zijn veel bruinvissen wel dankzij een onderstroom op de kust gekomen.

Bijna de helft van de bruinvissen is gemeld uit het Deltagebied: 49 exemplaren. Topscoorder was weer Goeree, met op de Kwade Hoek/Ouddorp 33 exemplaren. Het blijft voorsnog een raadsel waarom er daar in maart zo veel bruinvissen aanspoelen. Langs de Hollandse kust leken de aantallen veel normaler, met 23 exemplaren tussen Hoek van Holland en Den Helder. Uit het waddengebied zijn 28 bruinvissen gemeld (Texel 1, Griend 1, Terschelling 7, Ameland 13, Schiermonnikoog 4, Rottumeroog 1 en Afsluitdijk 1). Van Vlieland zijn nog geen meldingen ontvangen.

Er zijn vier meldingen van levend gestrande bruinvissen ontvangen (10 maart Kaloot, 22 maart Katwijk, 24 maart Vlissingen en 31 maart Hoedekenskerke).

Maandoverzicht april 2013

Vrijdag, 10 mei 2013

Het blijft spitsroeden lopen voor de mensen op het strand: in april 2013 zijn er 99 bruinvissen gemeld! Dat is meer dan twee keer zo veel als gemiddeld, want over de periode 2005-2012 strandden er in april gemiddeld 39 exemplaren. Uitschieter en nog altijd onverklaard was april 2006 met 73 strandingen, op enige afstand gevolgd door april 2011 met 50. Waarom er dit jaar zo veel bruinvissen zijn gestrand is onduidelijk, maar het is in ieder geval een grensoverschrijdend gebeuren geweest, want in België strandden er deze april 39. Dat is veel: omgerekend naar aantal per kilometer waren dat er in België 0,6, in Nederland 0,3 (waarbij voor Nederland alleen de zandige Noordzeekust is meegenomen). Voorlopige cijfers van onze zuiderburen laten zien dat een kwart van de bruinvissen om het leven is gekomen door verdrinking in visnetten. Dat komt ongeveer overeen met wat Nederlandse studies tot nog toe lieten zien. Uit ons land zijn nog geen resultaten van onderzoek bekend. Het meerjarig bruinvissterfteonderzoek, uitgevoerd door de afdeling Dierpathologie van de Universiteit Utrecht, vindt echter nog steeds plaats. Het is mogelijk dat het aantal bruinvissen in de zuidelijke Noordzee nog altijd toeneemt; de hogere aantallen dode dieren op de kust zijn daar dan een logisch gevolg van.

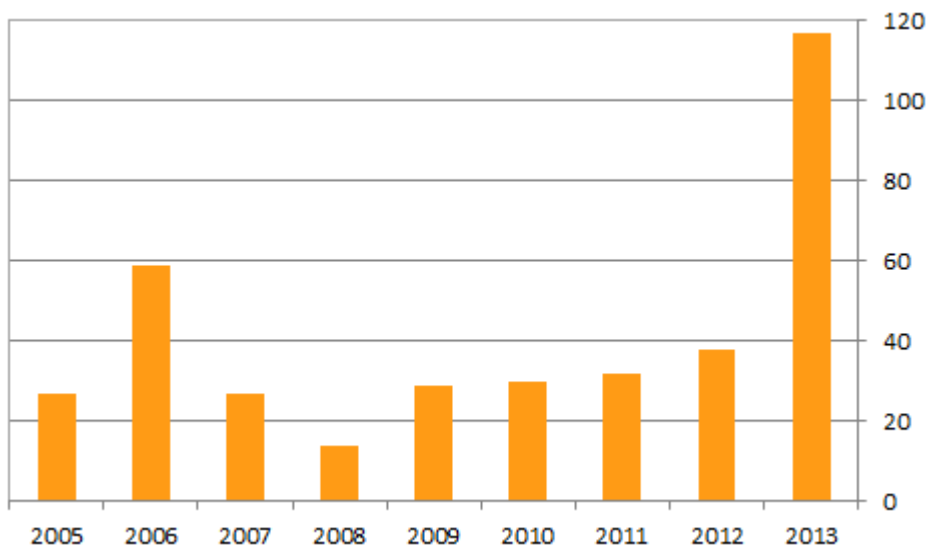
Dit maal zijn er uit het Deltagebied 35 bruinvissen gemeld, van de Hollandse kust eveneens 35 en van het waddengebied maar liefst 29 (Texel 10, Vlieland 2, Terschelling 5, Ameland 5, Schiermonnikoog 2, Rottumeroog 1, Engelsmanplaat 1, Den Oever 1 en Zurich 2). Het aantal beschadigde bruinvissen op Goeree bleef onverminderd hoog, met ook in deze maand 18. Misschien wel passend bij het maandrecord was een record aan levend gestrande bruinvissen, namelijk 6 (6 april Texel, 11 april Schier, 13 april 's-Gravenzande én Noordwijk, 16 april Zandvoort, 27 april Renesse). Alle zijn spoedig na stranden overleden.

Er is deze maand ook een tuimelaar gemeld (Texel 20 april), maar dat was een vondst van een wervel van een niet heel recent gestorven dier.

Maandoverzicht mei 2013

Donderdag, 4 juli 2013

Normaal gesproken stranden er in mei en juni minder bruinvissen dan in de maanden ervoor en lopen de aantallen na juni weer op. Als dat laatste ook voor dit jaar opgaat, kunnen we onze borst natmaken, want ook deze meimaand - het wordt saai om te vertellen - strandden er meer bruinvissen dan ooit tevoren: de teller voor mei staat nu op 117, maar nog niet alle waarnemingen van de waddeneilanden zijn binnen.

Aantal gestrande walvissen in de maand mei sinds 2005.

Gemiddeld stranden er in mei 32 walvissen. Mei 2006 zat daar ruim boven, met 59 exemplaren, mei 2012 staat op de tweede plaats met 32. Piekdagen dit jaar waren 3, 9 en 26 mei, met respectievelijk 11, 12 en 11 meldingen. Deze vielen niet samen met bijzondere weersomstandigheden (gemiddelde windkracht 5B, op 26 mei 6B). In mei dit jaar zijn dus ruim drie keer meer dieren gestrand dan normaal. Misschien zijn we inmiddels terug naar de jaren van voor de Tweede Wereldoorlog, toen Van Deirse wel de walvisstrandings bijhield, maar niet de bruinvissen; dat waren er gewoon te veel en hij gaf dat in zijn publicaties aan met het teken voor oneindig. Aan de andere kant neemt het jaarlijkse aantal strandingen nog altijd toe. Jammer toch dat die historische gegevens ontbreken, waardoor vergelijken onmogelijk is!

Uit het Deltagebied zijn 47 meldingen ontvangen, van de Hollandse kust 32, en uit het waddengebied 38 (Texel 13, Vlieland 11, Terschelling 2, Ameland 6, Schiermonnikoog 1, Rottumeroog 1, overige Waddenzee 4). Hoewel de aantallen dus overal zijn toegenomen, is het interessant dat er ineens zo veel dode bruinvissen zijn gemeld uit de 'binnenwateren' van het Deltagebied, met name die 14 uit de Westerschelde. Of de toename van bruinvissen in dat gebied kan worden toegeschreven aan de toegenomen stand voor de kust, of dat de Westerschelde geschikter is geworden omdat er bijvoorbeeld meer voedsel te halen valt, is vooralsnog niet duidelijk. Bruinvissen worden tot ver stroomopwaarts op de Westerschelde waargenomen en laten zich zelfs door sluisen heen 'schutten'. Hetzelfde gebeurt bij IJmuiden, want er zijn in mei ook bruinvissen gezien in het Noordzeekanaal.

Er zijn in mei geen levende bruinvissen gestrand, in schril contrast met april, toen er 6 zijn gemeld. Naast de 116 bruinvissen is er 1 andere soort gemeld (3 mei Vlieland): het betrof een al wat oudere rib van een nog ongedetermineerde walvis.

Maandoverzicht juni 2013

Dinsdag, 23 juli 2013

Juni was gelukkig wat rustiger dan mei, met 'slechts' 75 bruinvissen. Daarmee stak deze maand met kop en poten boven het meerjarige junigemiddelde uit, want dat ligt op 36. Nog nooit eerder zijn er uit juni dus zoveel bruinvissen gemeld!

Zeeland was koploper met 41 dieren (waarvan 3 in de Ooster- en 1 in de Westerschelde). Op de Hollandse kust zijn 26 dieren gevonden, en het waddengebied is al dit geweld voorbijgegaan met slechts 7 dieren (Texel 2, Vlieland 1, Terschelling 1, Schiermonnikoog 1, Amsteldiep 1 en Groningse vasteland 2).

Daarnaast was er een bijzondere stranding: op 27 juni trof men een versdode tuimelaar, die mogelijk zelfs levend is gestrand. Zie daarvoor het bericht hieronder.

Maandoverzicht juli 2013

Zaterdag, 31 augustus 2013

In juli zijn twee bijzondere walvissen gestrand. Op 18 juli trof men op Schiermonnikoog een gewone spitsnuitdolfijn aan. Dit was de 25e voor ons land en al de 6e deze eeuw. Het was een nog niet volwassen vrouwtje van 366 cm en ongeveer 500 kg. Ze was levend gestrand, net als de gewone spitsnuiten van 18 juli 2010 van Egmond en die van 4 oktober 2009 op de Maasvlakte. De sectie heeft geen reden voor de stranding opgeleverd, want het dier verkeerde in goede conditie. In de maag zijn enkele visresten en zeshoekige, goudkleurige stukjes confetti aangetroffen.

Op 29 juli strandde een potvis, eveneens levend, op de oostpunt van Terschelling. Ook dit dier heeft het niet overleefd, zoals de meeste walvissen die op het strand terecht komen. Het betrof - uiteraard - een mannetje met een opvallende verminking van de onderkaak. Gedacht werd aan een in het verleden afgesnoerde of gebroken kaak, misschien wel door een onderzeese kabel. De wond was geheeld, dus dit was niet de directe oorzaak van stranding. Ook de tanden vertoonden opmerkelijke vergroeiingen, maar in de maag zijn flink wat visresten aangetroffen. Het was de 67e potvis voor ons land en de 8e deze eeuw.

Juli 2013 was als vanouds een drukke maand voor de bruinvismelders: er zijn er 71 gemeld. Wat bruinvissen betreft was deze maand de op twee na 'beste' juli ooit, met alleen in 2011 (114 exemplaren) en 2012 (110) meer dieren. Het meerjarig gemiddelde ligt op 56 en daar zaten we dit jaar dus ruim boven. Er zijn vrijwel dagelijks bruinvissen gemeld, maar alleen 1 juli met 9 exemplaren, en 7 en 18 juli met elk 5 waren echt drukke dagen.

In het Deltagebied zijn 28 bruinvissen gestrand, waarvan 3 in de Wester- en 2 in de Oosterschelde. Van de Hollandse kust zijn 22 bruinvissen gemeld, van de Wadden 23, waarvan (maar) 1 van Texel, (maar liefst) 10 van Vlieland, 2 van Terschelling, 5 van Ameland, 1 van Schiermonnikoog, 1 van Rottumerplaat en 1 van de Friese en 2 van de Groningse waddenkust. Er is deze maand slechts 1 bruinvis levend gestrand (2 juli Ameland).

Maandoverzicht augustus 2013

Zondag, 1 september 2013

In augustus zijn 73 walvisachtigen gestrand, 72 bruinvissen en 1 gewone vinvis, dus de maand was vrijwel identiek aan juli van dit jaar.

De vinvis is in de nacht van 1 op 2 augustus op de boeg van een schip de haven van Rotterdam binnengevaren en is dus eigenlijk geen 'echte' stranding. Aan de andere kant: als het dier ergens voor de Zeeuwse kust van de boeg was gegleden en vervolgens was aangespoeld, was het dat wel geweest en met die gedachte is deze 'stranding' toch opgenomen in de database. Het was het 34e geval voor ons land en alweer de 9e deze eeuw. Aan vele gewone vinvissen zit een luchtje, omdat ze hier echt niet voorkomen en het dus twijfelachtig is of ze in de Nederlandse Noordzee zijn doodgegaan. De dichtstbijzijnde leefgebieden zijn de diepe wateren van de Golf van Biskaje en de zee tussen Schotland en Noorwegen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn maar liefst zes gewone vinvissen in ons land gestrand: in zee lagen toen her en der mijnen en men dacht, of vermoedde, dat enkele dieren op een mijn zijn gezwommen. Waarschijnlijker is dat ze zijn omgekomen als gevolg van het ontploffen van een mijn op enige afstand, waarbij de dieren gehoorschade hebben opgelopen. De gewone vinvis van maart 1915 had een mijn op sleeptouw genomen (zie de foto in walvisstrandings.nl)! Van de 9 uit deze eeuw zijn er 3 bij Rotterdam gevonden (grote haven), 2 bij Vlissingen (idem) en de rest op zijn minst in de buurt van een grote haven. Bij de gewone vinvis van 2 augustus zijn onderhuidse bloedingen aangetroffen, dus ook dit dier is vermoedelijk levend aangevaren.

Gemiddeld strandden er over de periode 2005-2012 in augustus 79 bruinvissen. Augustus 2013 zit daar met 73 maar net onder. Het meerjarig gemiddelde is flink opgekrikt door het enorme aantal van de 210 dieren in 2011. In augustus van dit jaar zijn dus wel degelijk veel bruinvissen gestrand, want zonder 2011 ligt het gemiddelde op 60.

In augustus 2013 zijn in de Delta 29 gestrande dieren gevonden (waarvan 2 in de Westerschelde en 4 in de Oosterschelde), aan de Hollandse kust 22, en in het waddengebied 22 (Texel slechts 3, Vlieland 6, Terschelling 5, Ameland 5, Schiermonnikoog 1 en Friese waddenkust 2; overzicht van het noorden van het land nog incompleet). Er zijn 2 bruinvissen levend gestrand (8 augustus Breskens, 27 augustus Texel). Een bruinvis op 21 augustus bij Dishoek is mogelijk eveneens levend gestrand, maar was overleden toen hij gevonden werd.

Maandoverzicht september 2013

Dinsdag, 1 oktober 2013

Ook in september was het aantal aangespoelde walvissen ruim hoger dan gemiddeld over 2005-2012: in die periode was het gemiddelde 54, in september 2013 zijn 94 dieren gemeld! Dit waren 93 bruinvissen en 1 gewone vinvis. Hierbij moeten we ons realiseren dat de gegevens uit het noorden van het land nog incompleet zijn, dus er kunnen nog dieren bijkomen. Zie voor informatie over de vinvis het bericht hieronder.

Het gemiddelde lag, net als in de andere zomermaanden van dit jaar, gelukkig wel wat lager dan in 2011 (130 strandingen) en 2012 (106), maar het aantal was duidelijk hoger dan in de jaren ervoor (nummer drie in de rij is 2009, met 54 meldingen). 'Topdagen' waren 2 september, toen er verspreid over het land 12 bruinvissen zijn gemeld, en 17 september met 8. Dit zijn duidelijk geen 'weekendeffecten' maar hangt vooral samen met de wind: die was tot en met 20 september vrijwel steeds aanlandig, windkracht 5 rond 2 september en windkracht 7 vanaf de 15e.

Uit het Deltagebied zijn dit keer 35 meldingen ontvangen (waarvan 4 uit de Oosterschelde), van de Hollandse kust 50, en van de Wadden 9 (Texel 7, Terschelling 1, Harlingen 1). Er zijn 2 bruinvissen levend gestrand (14 september Bloemendaal, 22 september Terschelling).

Maandoverzicht oktober 2013

Woensdag, 13 november 2013

Na het gekkenhuis van deze zomer (overzichten over de maanden juli-september volgen later) is oktober een rustige maand geweest wat betreft walvisstrandingen: er zijn slechts 27 bruinvissen geregistreerd en geen andere soorten. Daarmee lag het maandgemiddelde ruim onder het meerjarengemiddelde, dat op 44 staat. Er waren geen dagen met meer dan drie strandingen, hoewel oktober een winderige maand is geweest.

Uit het Deltagebied zijn 11 meldingen ontvangen, van de Hollandse kust eveneens 10, en van de Wadden 6 (Texel 4, Vlieland 1, Rottumerplaat 1). Er is 1 bruinvis levend gestrand (Texel 18 oktober).

Maandoverzicht november 2013

Dinsdag, 31 december 2013

Ook in november was het rustig: zijn geen andere soorten gemeld en slechts 26 bruinvissen. Dat is precies evenveel als het gemiddelde over de laatste jaren. Gemiddeld werden er om de dag 1-2 bruinvissen doorgegeven. Alleen 6 november had een piekje met 5 dieren.

Zowel uit de Delta als van de Hollandse kust zijn elk 9 bruinvissen gemeld en uit het waddengebied 8, waarvan 5 van Texel, 1 van Vlieland, 1 van Terschelling en 1 op de Waddenzee onder Schiermonnikoog. Er zijn geen levende bruinvissen gevonden.

Maandoverzicht december 2013

Dinsdag, 31 december 2013

In december 2013 zijn toch weer meer bruinvissen gemeld dan het meerjarig gemiddelde: het waren er 40, tegen een gemiddelde van 30. Topdag was Tweede Kerstdag met 5; misschien een effect van de storm de dag ervoor? December was sowieso een winderige maand, met noordwesterstorm op de 5e en zuiderstorm op de 24e.

Er waren deze maand relatief veel strandingen op de Hollandse kust: uit het zuidwesten van het land zijn 11 bruinvissen gemeld, van de Hollandse kust 18 en van de Wadden 11 (Texel 1, Vlieland 6, Terschelling 1, Ameland 2, Schiermonnikoog 2). Er waren levend gestrande bruinvissen bij Egmond op 29 december en op Vlieland op 5 december; beide zijn spoedig na stranden overleden.